

Företagsamheten 2015

Sebastian Norman, Sebnor.
Vinnare av tävlingen Västernorrlands mest företagsamma människa 2014.

Västernorrlands län

Innehåll

1. Inledning	2
Så genomförs undersökningen	2
Vem är företagsam?	2
2. Sammanfattning	3
Företagsamheten når ny toppnivå	3
Ånge har mest företagsamma invånare	3
Nyföretagsamheten går tillbaka	3
Västernorrland har Sveriges äldsta nyföretagsamhet	3
3. Företagsamheten fortsätter öka	4
Företagsamheten närmar sig riksgenomsnittet	4
Allt fler företagsamma kvinnor	5
Företagsamheten bland unga växer för andra året i följd	6
Den mest företagsamma kommunen ökar	6
Återvinnaren är företagsammast i länet	8
4. Marginell nedgång av nyföretagsamheten	9
Nyföretagsamheten klart lägre än riket	10
Nedgång i nyföretagsamheten bland kvinnorna	10
Ungas nyföretagsamhet bland de svagaste i riket	11
Sundsvall enda kommunen som ökar	12
5. En femtedel är äldre än 64 år	13
Sveriges äldsta nyföretagsamhet	13
Hög andel äldre i företagsamma kommuner	14
6. Appendix	15
Tillväxt	15
Avslut	16

1. Inledning

Så genomförs undersökningen

En gång om året gör Svenskt Näringsliv en mätning av den svenska företagsamheten. Statistiken hämtas vid årsskiftet av det aktuella året. Syftet med undersökningen är att studera om antalet företagsamma personer – det vill säga de som ansvarar för ett företags utveckling – ökar eller minskar, och i så fall i vilken takt förändringen sker. Uppgifterna hämtas från UC AB och sammanställs av Kreicbergs Utredning & Opinion AB.

Att mäta graden av företagande och nyföretagande på regional och lokal nivå är ofta problematiskt. Vid mätning av antal registrerade och nyregistrerade företag kan en företagare räknas flera gånger om hon eller han står som ägare till fler än ett bolag. Det gör att graden av företagande överskattas. När det gäller nyföretagande så är det ombildningarna som är problematiska. Om en enskild firma ombildas till ett aktiebolag kan det noteras som ett nytt företag även om det är samma person som driver företaget – trots att det i det här fallet inte tillkommit någon ny företagare. Det finns andra metoder – som att använda sig av samkörning av olika register för att identifiera företagare. De undersökningarna har nackdelen att de tar lång tid att sammanställa och aktualiteten i statistiken blir lidande.

Den här undersökningen mäter *företagsamma människor* – inte registrerade företag. Därför kan vi presentera om vi har fått fler företagsamma människor under 2014, både i absoluta tal och som andel av befolkningen i arbetsför ålder (16–74 år). Vi kan även se om kvinnors och ungas (16–34 år) företagsamhet har förändrats. Det förfarandet gör att vi undviker dubbelräkningar, samtidigt som statistiken håller en hög aktualitet. I årets undersökning har vi även specialstuderat andelen företagsamma som är äldre än 64 år.

Vem är företagsam?

Som företagsam räknas individer som uppfyller något av dessa kriterier:

- har en F-skattsedel
- är delägare i ett aktivt handelsbolag
- är VD eller ordinarie styrelsemedlem i ett aktivt aktiebolag.

Alla individer som uppfyller något av dessa kriterier räknas som företagsamma i denna mätning.¹ Individerna räknas bara en gång oavsett om personen ansvarar för ett eller flera företag. Av den anledningen finns det alltså fler registrerade företag än det finns företagsamma människor.

Företagsamheten är en totalundersökning. Därför kan den användas för att jämföra företagsamheten mellan olika kommuner över tid. Utifrån inhämtade data kan vi även följa *nyföretagsamheten*, det vill säga hur många nya personer som engagerar sig i företagande.

De data som har använts till den här rapporten inhämtades under januari 2015 och avser företagsamheten för år 2014. På Svenskt Näringslivs webbplats finns rapporter för Sveriges samtliga 21 län att ladda ned. På www.foretagsklimat.se kan du även se hur företagsamheten och nyföretagsamheten har utvecklats i samtliga kommuner sedan 2002.

¹ På http://www.svensktnaringsliv.se/multimedia/archive/00017/Metodbeskrivning_17119a.pdf finns en utförlig metodbeskrivning.

2. Sammanfattning

Företagsamheten når ny toppnivå

Andelen företagsamma människor i Västernorrland ökar i årets undersökning och sammantaget är 10,4 procent av befolkningen företagsamma. Länets företagsamhet har aldrig tidigare varit högre

Samma sak gäller för länets företagsamma kvinnor. Den yngre företagsamheten har också stigit under året. Västernorrland är ett av endast sex län där det har inträffat.

Ånge har mest företagsamma invånare

På kommunnivå är det återigen Ånge som har länets högsta företagsamhet. Även här har företagsamheten ökat under året. Den lägsta andelen företagsamma människor finns i Timrå kommun.

Nyföretagsamheten går tillbaka

Nyföretagsamheten i förhållande till befolkningen minskar däremot i årets mätning. Den vikande nyföretagsamheten ska ses i ljuset av att länet redan från början har en låg nyföretagsamhet. På kommunnivå går Sundsvall om Sollefteå som den mest nyföretagsamma kommunen.

Västernorrland har Sveriges äldsta nyföretagsamhet

Att den totala företagsamheten inte sjunkit, trots vikande nyföretagsamhet, beror på att färre lämnar sitt företagande. Men detta kan komma att förändras inom en snar framtid. En femtedel av de företagsamma i Västernorrland är äldre än 64 år. Frågan är hur länge de planerar att fortsätta med sitt företagsengagemang. När dessa beslutar sig för att gå i pension och avsluta sin företagsamhet behöver nyföretagsamheten stiga betydligt mer än befolkningstillväxten för att den totala företagsamheten inte ska gå tillbaka.

Problemen är oftast minst i kommuner med en större befolkning. I Västernorrland är det Sundsvall som har länets lägsta andel äldre. Den högsta andelen finns i Kramfors där cirka 24 procent är äldre än 64 år. De nyföretagsamma i Västernorrland är samtidigt de äldsta i hela Sverige med en genomsnittsålder på 42,5 år.

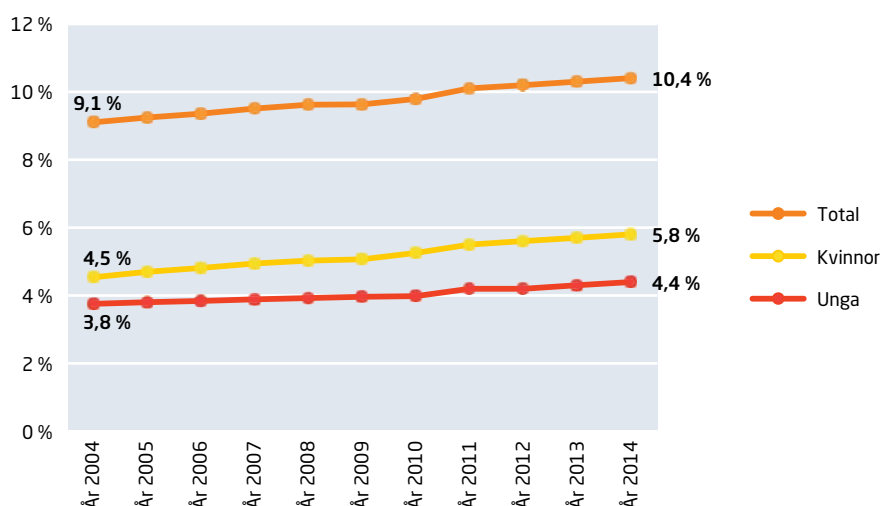
3. Företagsamheten fortsätter öka

Sedan början på 2000-talet har företagsamheten i Västernorrland stadigt ökat i relation till befolkningen i arbetsför ålder. För tio år sedan låg andelen företagsamma personer på 9,1 procent. Uppgången fortsatte även under 2014 och dagens notering på 10,4 procent är den högsta som hittills uppmäts i länet.

Samma sak gäller för kvinnornas företagsamhet i länet, även om nivån är betydligt lägre. Den uppgång som noterats under de senaste tio åren fortsätter även i år och når en toppnotering.

De yngres (16–34 år) företagsamhet i länet ökar ytterligare en del i årets mätning. Detta har bara hänt i fem län utöver Västernorrland.

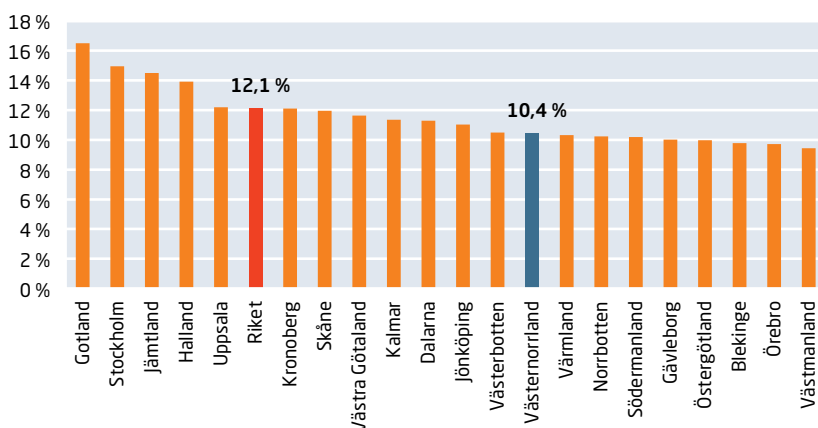
Diagram 1. Utveckling av andelen företagsamma människor av befolkningen. År 2004-2014.

Företagsamheten närmar sig riksgenomsnittet

Antalet företagsamma i Sverige som helhet har ökat med knappt 12 000 individer under år 2014. Sammantaget finns det numera knappt 865 000 personer i landet som på något sätt ansvarar för ett företag.

I Västernorrland finns det cirka 18 300 företagsamma personer, vilket är en ökning med 250 personer jämfört med förra året. Fortfarande är länets företagsamhet en bit lägre än riksgenomsnittet, men skillnaden har minskat under året som gått.

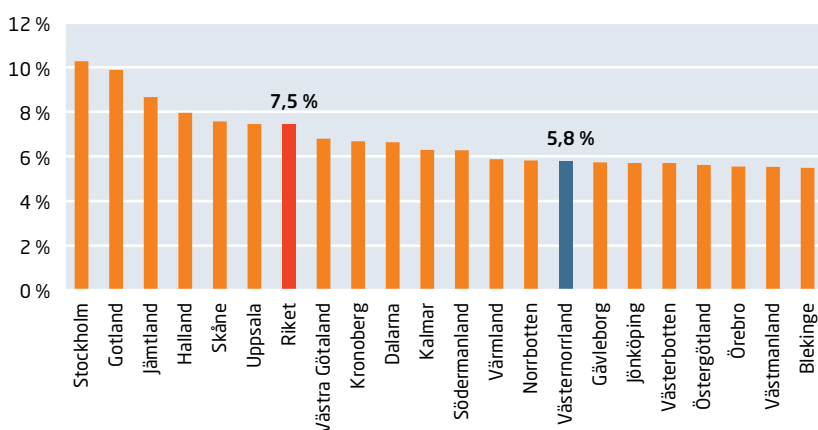
Diagram 2. Andel företagsamma människor av befolkningen per län (16-74 år). År 2014.

Allt fler företagsamma kvinnor

Att kvinnor deltar i företagandet i en högre utsträckning är en nödvändighet för att Sveriges företagande ska nå en europeisk nivå.² Sedan 2000-talets början har kvinnorna blivit alltmer företagsamma, även om det fortfarande är en bra bit kvar till männens delaktighet i företagandet.

I riket som helhet finns det nu drygt 262 000 företagsamma kvinnor, vilket motsvarar 7,5 procent av den kvinnliga befolkningen i arbetsför ålder.

I Västernorrland finns det för närvarande knappt 5 000 företagsamma kvinnor, vilket är cirka 5,8 procent av den kvinnliga befolkningen. Även om det är en rekordnotering för länet är det en bra bit kvar till riksgenomsnittet på 7,5 procent.

Diagram 3. Kvinnors företagsamhet som andel av den kvinnliga befolkningen per län (16-74 år). År 2014.

² Enligt Eurostat var 5,3 procent av kvinnorna i EU i åldersgruppen 15-74 år heltidsföretagare 2013. I Sverige var motsvarande siffra 3,8 procent.

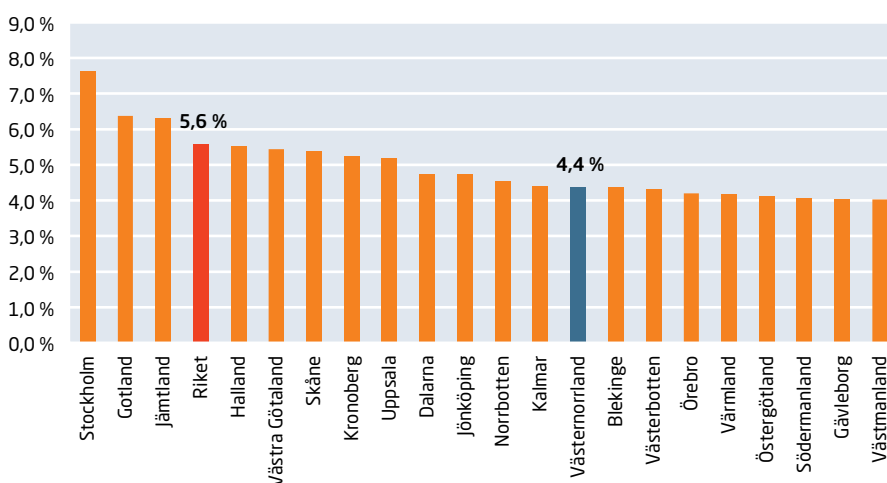
Företagsamheten bland unga växer för andra året i följd

Yngre individer ansvarar för företag i en klart lägre utsträckning av förklarliga skäl. Men ett tidigt inträde i företagandet ger värdefull erfarenhet för individerna som kan användas för framtida företagssatsningar.

I hela Sverige finns det knappt 131 000 företagsamma personer som är yngre än 35 år. Det motsvarar 5,6 procent av befolkningen.

Den yngre företagsamheten i Västernorrland har vuxit två år i följd, vilket är unikt i Sverige. Just nu finns det cirka 2 250 yngre företagsamma personer i länet vilket motsvarar 4,4 procent av befolkningen. Som vi ser i diagram 4 är det en bra bit kvar till riksgenomsnittet.

Diagram 4. De yngres företagsamhet i andel av befolkningen per län (16-34 år). År 2014.

Den mest företagsamma kommunen ökar

På kommunal nivå är skillnaderna i företagsamhet givetvis ännu större. Det som kännetecknar en kommun med en hög andel företagsamma är framförallt en avsaknad av ett fåtal dominerande arbetsgivare. Näringslivet i dessa kommuner är istället diversifierat med inslag av många småföretag.

Motsatsen gäller naturligtvis för de kommuner där företagsamheten är svag i relation till befolkningen. I denna kategori hittas främst bruks- och industriorter med en eller två stora industriella arbetsgivare. Även kommuner med ett stort inslag av offentlig sektor har också ofta en relativt låg andel företagsamma. Anledningen till den låga företagsamheten är att den arbetsföra befolkningen så att säga sugts upp från företagandet. Det finns helt enkelt inte ett lika stort underlag av befolkningen i dessa kommuner som kan tänkas bli ansvariga för ett företag. Dessa skilda näringslivsstrukturer förändras i de flesta fall i en långsam takt. Det är alltså inte troligt att andelen företagsamma i en kommun förändras kraftigt från år till år.

Precis som i förra årets mätning är det Ånge som är Västernorrlands mest företagsamma kommun. Dessutom har företagsamheten i kommunen vuxit snabbare än befolkningen under året som gått. Sammantaget har tre av länets sju kommuner ökat företagsamheten under det senaste året.

Ånge har även länets högsta företagsamhet bland kvinnor, medan Kramfors har den högsta företagsamheten bland unga. Den lägsta andelen företagsamma invånare finns i Timrå kommun.

Tabell 1. Företagsamhet i andel av befolkning (16-74 år). År 2014.

Kommun	Antal företagsamma	Andel företagsamma	Andel kvinnor	Andel unga
Ånge	863	12,5 %	7,1 %	4,6 %
Kramfors	1 629	12,1 %	7,1 %	4,9 %
Sollefteå	1 619	11,5 %	5,8 %	4,5 %
Örnsköldsvik	4 237	10,7 %	5,7 %	4,5 %
Sundsvall	7 198	10,1 %	5,8 %	4,5 %
Härnösand	1 695	9,5 %	5,5 %	4,0 %
Timrå	1 099	8,4 %	4,6 %	2,8 %

Återvinnaren är företagsammast i länet

- Jag började köra lastbil och transportera bland annat avfall för fyra år sedan. Ganska snart började jag se ett värde i avfall som kan återvinnas. Jag började då med återvinningskassarna Big Bag för att samla in avfall i och byggde sedan en anläggning i Timrå för att sortera avfallet och skapa ett värde av det, berättar Sebastian Norman, Sebnor AB, som tog hem titeln Västernorrlands mest företagsamma människa 2014.

Företaget har vuxit de senaste åren efter att de riktade in sig på industriavfall.

- I år räknar jag med att omsätta 20 miljoner kronor med elva anställda. Den verkliga ökningen kom för ett och ett halvt år sedan då jag riktade in mig på avfall ifrån industrier och handel och inte bara byggavfall. Då tredubblade vi omsättningen.

”

”Utmaningen är helt klart att kunna växa och samtidigt ha med hela organisationen på resan.”

Att företaget just finns i Timrå beror på att det fanns bra ytor där. Egentligen kommer Sebastian från Njurunda och bor numer inne i Sundsvall.

Han står inför en del utmaningar framöver, och han behöver bland annat anställa nyckelpersoner.

- Utmaningen är helt klart att kunna växa och samtidigt ha med hela organisationen på resan. Jag behöver rekrytera nyckelpersoner eftersom jag inte kan vara ensam i den rollen. Och det jobbet pågår nu. Vi har verksamhet i Södertälje och Gävle också och jag kan inte vara överallt själv.

Baserad på en artikel av Anders Lövgren

Juryns motivering:

”Målinriktad entreprenör, redan från barnsben, som tagit sig an en bransch med hållbart perspektiv. Anställer och vidareutvecklar hela tiden på ett utomordentligt företagsamt sätt.”

4. Marginell nedgång av nyföretagsamheten

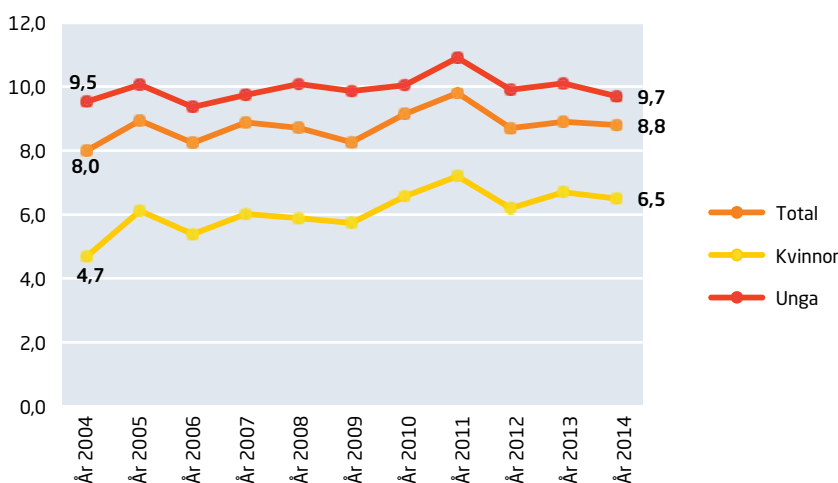
Med *nyföretagsamma* avses de personer som blivit företagsamma under det senaste året. Vi skiljer här på *genuint nyföretagsamma* personer och *inflyttare* till kommunen.

- **Genuint nyföretagsamma** personer är sådana som någon gång under innevarande år blev ansvariga för någon typ av företag (men som inte var det innan).
- **Inflyttare** till kommunen är personer som var ansvariga för ett företag under förra året, men som under innevarande år flyttat till en annan kommun. På länsnivå och riksnivå redovisas enbart de genuint nyföretagsamma.³

Nyföretagsamheten går tillbaka marginellt i Västernorrland. Under det senaste året blev drygt 1 550 personer företagsamma. Det motsvarar 8,8 personer per 1 000 invånare.

Även nyföretagsamheten bland kvinnor och yngre personer minskar jämfört med förra årets mätning och ligger på 6,5 respektive 9,7 personer per 1 000 invånare.

Diagram 5. Utveckling av antalet nyföretagsamma personer per 1 000 invånare. År 2004-2014.

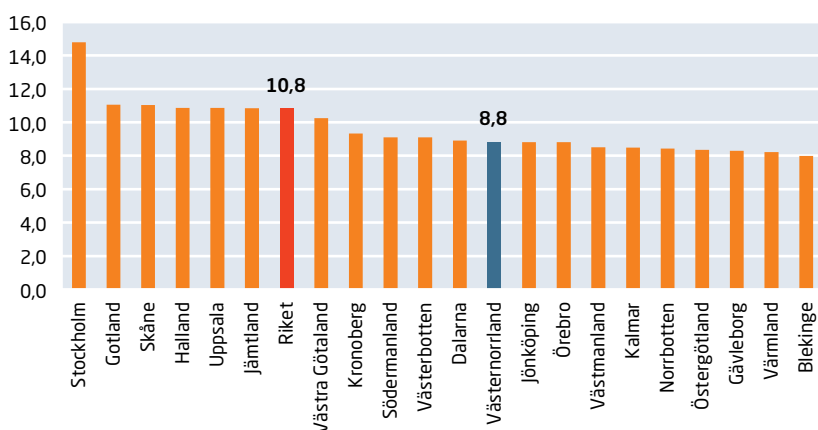
³ Orsaken är att om det sker flyttningar mellan kommuner i samma län skulle länets nyföretagsamhet kraftigt överskattas om dessa personer inkluderades.

Nyföretagsamheten klart lägre än riket

I riket som helhet valde cirka 77 000 nya personer att börja ansvara för ett företag i någon form. Det är en mer eller mindre oförändrad nivå jämfört med förra året. Men eftersom vi haft en positiv befolkningstillväxt under året har nyföretagsamheten backat i förhållande till befolkningen. I relation till befolkningen i arbetsför ålder valde 10,8 personer att bli företagsamma per 1 000 invånare.

Västernorrlands nedgång i nyföretagsamheten liknar rikets utveckling och skillnaden mellan länet och Sverige som helhet är mer eller mindre oförändrad jämfört med förra året.

Diagram 6. Antal nyföretagsamma per 1 000 invånare (16-74 år). År 2014.

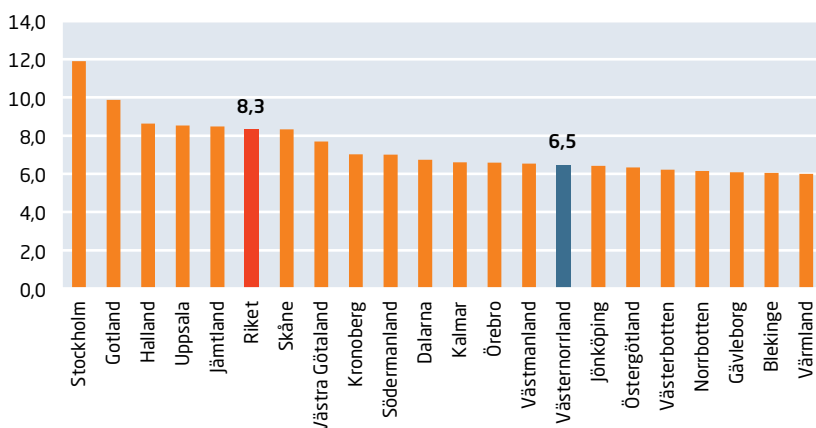

Nedgång i nyföretagsamheten bland kvinnorna

Som vi tidigare nämnde är det låga företagandet i Sverige en funktion av framförallt kvinnornas låga deltagande. En högre nyföretagsamhet bland kvinnor ger givetvis större möjligheter till en långsiktig högre tillväxt av kvinnors företagsamhet.

I riket som helhet valde drygt 29 300 kvinnor att bli ansvarig för ett företag under det senaste året. I förhållande till den kvinnliga befolkningen i arbetsför ålder uppgick nyföretagsamheten till 8,3 nyföretagsamma per 1 000 invånare.

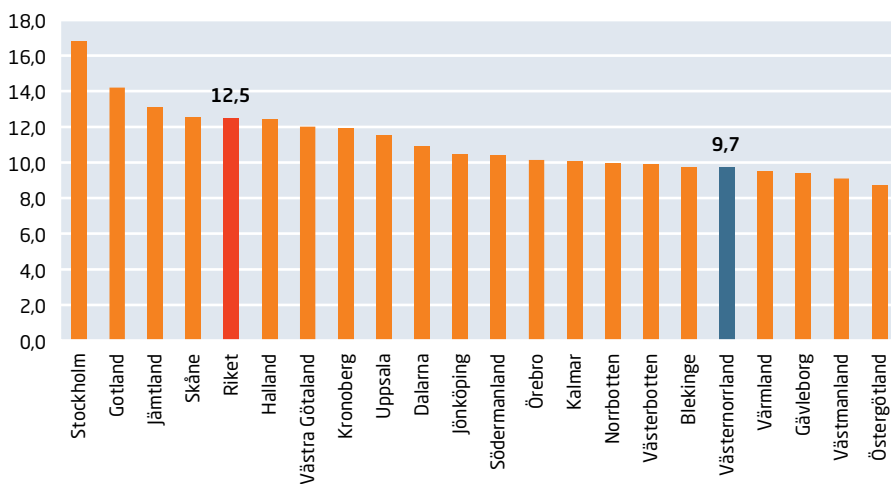
Västernorrland har en relativt låg nyföretagsamhet bland kvinnor i relation till riksgenomsnittet. Under året som gått blev 558 kvinnor företagsamma, vilket motsvarar 6,5 nyföretagsamma per 1 000 invånare.

Diagram 7. Kvinnors nyföretagsamhet per 1 000 invånare (16-74 år). År 2014.

Ungas nyföretagsamhet bland de svagaste i riket

I Sverige beslöt cirka 30 000 personer yngre än 35 år att bli ansvarig för ett företag under det senaste året. I förhållande till befolkningen i arbetsför ålder uppgick nyföretagsamheten till 12,5 per 1 000 invånare.

Den yngre nyföretagsamheten i Västernorrland har också gått bakåt i årets undersökning. Under 2014 beslöt drygt 500 unga personer i länet att bli företagsamma. Som diagram 8 visar har endast fyra län i landet haft en lägre nyföretagsamhet bland de yngre.

Diagram 8. De yngres nyföretagsamhet per 1 000 invånare (16-34 år). År 2014.

Sundsvall enda kommunen som ökar

Som tidigare nämnts delar vi in de nyföretagsamma i två grupper när vi studerar kommuner. Dels de *genuint nyföretagsamma* som inte var involverade i företagande under förra året, dels *inflyttare* till kommunen som var företagsamma i en annan kommun förra året. Detta gör att nivån på nyföretagsamheten blir betydligt större för kommuner än för riket och länen (där vi endast räknar de genuint nyföretagsamma).

Västernorrlands mest företagsamma kommun, Ånge, uppvisar en svag nyföretagsamhet. I stället är det Sundsvalls kommun som har länets högsta nyföretagsamhet. Här har 11,8 nya människor per 1 000 invånare tagit ansvar för ett företag, vilket är en uppgång jämfört med förra året. Sundsvall är samtidigt den enda kommunen i länet som haft en ökande nyföretagsamhet.

Sundsvall har även länets högsta nyföretagsamhet bland kvinnor medan Kramfors har flest nyföretagsamma unga personer i relation till befolkningen.

Tabell 2. Antal nyföretagsamma människor per 1 000 personer. År 2014.

Kommun	Genuint nya	Inflyttade	Totalt nya	Per 1 000 inv	Kvinnor	Unga
Sundsvall	710	129	839	11,8	8,9	13,1
Kramfors	102	42	144	10,7	7,8	14,8
Örnsköldsvik	351	50	401	10,1	7,3	12,5
Sollefteå	118	21	139	9,9	7,5	11,6
Härnösand	131	37	168	9,4	7,5	11,6
Timrå	98	20	118	9,0	6,6	9,0
Ånge	46	15	61	8,9	6,2	11,1

5. En femtedel är äldre än 64 år

Att företagsamheten ökat trots att nyföretagsamheten minskat beror på att antalet personer som *avslutat* sitt företagsengagemang också minskat. Men detta kan komma att förändras inom den närmaste framtiden. Anledningen är att företagarpopulationen blir allt äldre och förr eller senare kommer pensionsplanerna att omsättas i praktiken för de äldre företagarna. För att dessa avgångar inte ska påverka företagsamhetens nivå negativt måste givetvis nyföretagsamheten öka betydligt fortare än befolkningstillväxten.

Att företagarpopulationen verkligen blir äldre kan till exempel utläsas av SCB:s arbetskraftsundersökningar. Sedan år 2005 har antalet företagare som är äldre än 64 år ökat med hela 67 procent. Samtidigt har hela företagarpopulationen endast ökat med 8 procent.

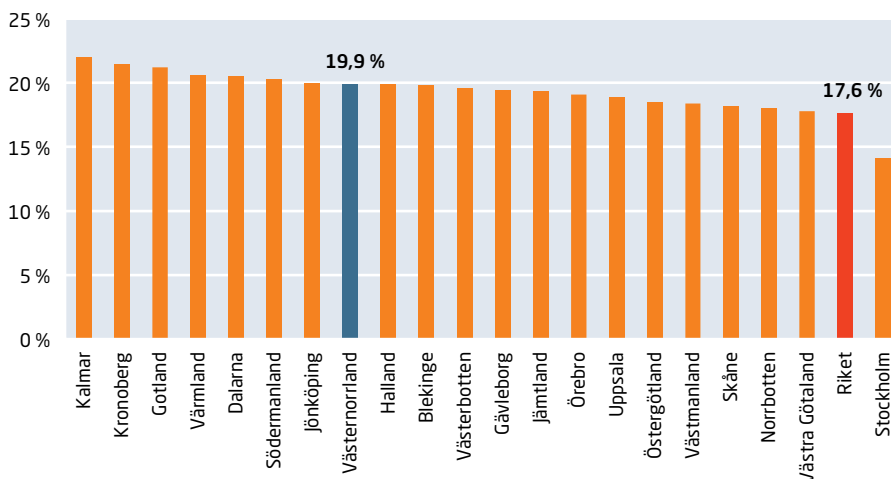
Denna bild bekräftas av företagsamhetsundersökningen. Förra året fanns det cirka 145 000 företagsamma personer i Sverige som var äldre än 64 år. I årets undersökning har antalet stigit till 152 500. Det motsvarar 17,6 procent av samtliga företagsamma individer.

Sveriges äldsta nyföretagsamhet

I Västernorrland är en femtedel av länets företagsamma personer äldre än 64 år. Det är klart högre än riksgenomsnittet. Med tanke på länets svaga nyföretagsamhet är den höga andelen äldre oroväckande inför de kommande pensionsavgångarna.

I kombination med en relativt hög andel äldre är även Västernorrlands nyföretagsamma i genomsnitt äldre än i riket som helhet. I Västernorrland är en nyföretagsam person i genomsnitt 42,5 år, att jämföra med riket där denne är 40,6 år. Inget län i hela riket har en högre genomsnittsålder bland de nyföretagsamma. Även de som avslutar sitt företagande är äldre i länet, 50,7 år jämfört med 48,0 år.

Diagram 9. Andel äldre företagsamma personer (+64 år). År 2014.

Hög andel äldre i företagsamma kommuner

I såväl Kramfors som Ånge är andelen äldre företagsamma relativt hög i jämförelse med länsgenomsnittet. Det är oftast i kommuner med en relativt stor befolkning som andelen äldre är lägre. Detta gäller också för Västernorrland där Sundsvall har den lägsta andelen äldre.

Tabell 3. Andel äldre företagsamma (+64 år). År 2014.

Kommun	Företagsamma	Företagsamma, äldre än 64 år	Andel äldre
Kramfors	1 629	389	23,9 %
Härnösand	1 695	400	23,6 %
Ånge	863	196	22,7 %
Sollefteå	1 619	340	21,0 %
Örnsköldsvik	4 237	886	20,9 %
Timrå	1 099	196	17,8 %
Sundsvall	7 198	1 243	17,3 %

6. Appendix

I huvudrapporten redovisade vi hur företagsamheten utvecklats i relation till befolkningstillväxten. I detta appendix redovisar vi de diagram och tabeller som avhandlar hur företagsamheten utvecklats i absoluta tal. Dessa förändringar kan gå åt olika håll. Även om antalet företagsamma ökar (vilket de gör i samtliga län förutom ett i årets mätning) kan företagsamheten som andel av befolkningen ändå minska eller vara oförändrad. Detta inträffar då befolkningen ökar i snabbare eller i samma takt som företagsamheten gör.

Appendixet innehåller slutligen statistik över de personer som bestämt sig för att avsluta sitt företagarengagemang. I likhet med nyföretagsamheten finns det även två sorters avslutare på kommunnivå: Dels de som inte längre klassificeras som företagsamma enligt våra kriterier, dels de som flyttat från en kommun till en annan och således fortsätter sin företagsamhet, fast i en annan kommun. På riks- och länsnivå redovisas endast den första gruppen avslutare. Det gör att kommunsiffrorna inte är jämförbara med riks- och länssiffrorna på samma sätt som hos nyföretagsamheten.

Tillväxt

Diagram 10. Tillväxt av antal företagsamma personer per län. År 2014.

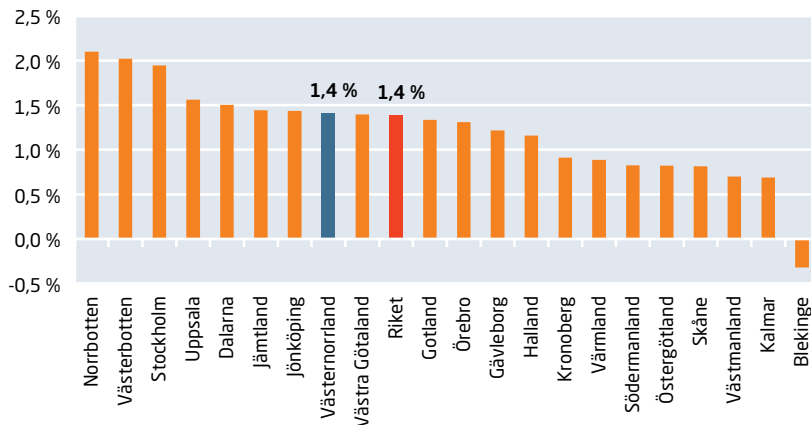

Diagram 11. Tillväxt av antal företagsamma kvinnor per län. År 2014.

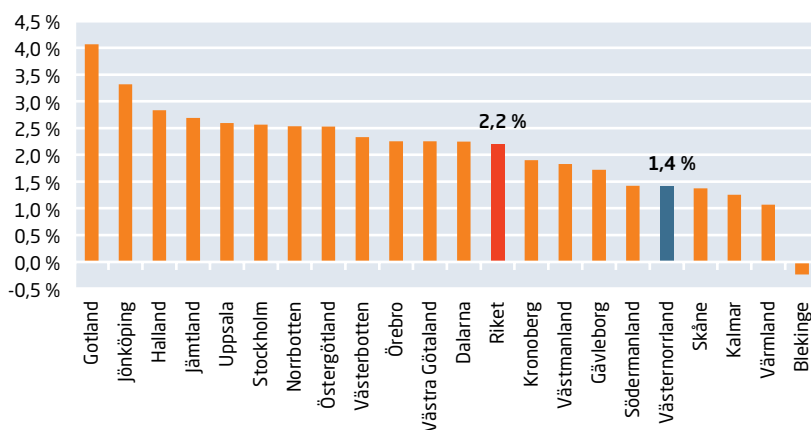
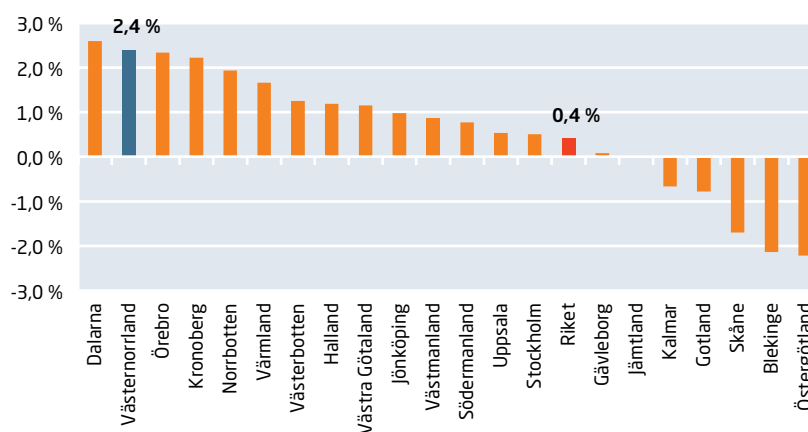

Diagram 12. Tillväxt av antal yngre företagsamma personer per län. År 2014.**Tabell 4. Tillväxt av antal företagsamma människor. År 2014.**

Kommun	Företagsamma 2014	Företagsamma 2013	Tillväxt	Tillväxt kvinnor	Tillväxt unga
Sundsvall	7 198	7 031	2,4 %	2,9 %	3,2 %
Örnsköldsvik	4 237	4 155	2,0 %	0,9 %	3,2 %
Ånge	863	857	0,7 %	-2,6 %	10,5 %
Sollefteå	1 619	1 613	0,4 %	1,3 %	-1,1 %
Kramfors	1 629	1 624	0,3 %	-0,9 %	5,1 %
Härnösand	1 695	1 695	0,0 %	2,6 %	-2,8 %
Timrå	1 099	1 111	-1,1 %	-2,0 %	-2,0 %

Avslut

Tabell 5. Antal avslutare per 1 000 invånare. År 2014.

Kommun	Genuina avslutare	Utflyttade	Totalt avslut	Per 1 000 inv	Kvinnor	Unga
Kramfors	113	26	139	10,4	8,4	7,1
Timrå	98	32	130	9,9	7,5	5,9
Sundsvall	514	158	672	9,5	7,2	8,0
Sollefteå	105	28	133	9,4	6,7	7,6
Härnösand	137	31	168	9,4	6,1	9,1
Örnsköldsvik	267	52	319	8,1	6,8	6,4
Ånge	48	7	55	8,0	8,1	5,5

www.svensktnaringsliv.se

Storgatan 19, 114 82 Stockholm

Telefon 08-553 430 00